

împotriva regelui-împărat, la început, apoi împotriva marilor feudali din regatul Poloniei.

Oricum, aceste împrejurări politice, pînă acum puțin și incomplet studiate, așează Moldova în tabăra progresistă a vremii. Deși Moldova lui Alexandru cel Bun nu s-a deplasat niciodată de pe pozițiile orînduirii feudale, fiind încă o țară mică și nouă, cu dezvoltare încă incompletă a feudalismului, cu mari comunități de țărani liberi, ea se situează alături de husiți, împotriva marilor conglomerate statale conduse de Sigismund de Luxemburg și de Jagello cu rudele lui.

★

Analiza unor documente încă incomplet folosite sau necunoscute istoricilor noștri, privitoare la pătrunderea husiților în Moldova, ne-a îngăduit să ajungem la rezultate care pot da naștere la interpretări noi: existența unei școli de slavonie în această țară, atitudinea favorabilă a husiților față de această școală, ca și față de cultura slavonă din Moldova în general. Această constatare infirmă teoria susținută de mulți istorici și filologi romîni, după cari husiților li s-ar datora cele mai vechi încercări și acțiuni pentru a înlocui limba slavonă oficială a bisericii și a statului feudal cu limba poporului. Dimpotrivă, se poate acum afirma că husiții stabiliți în Moldova au lucrat pe linia culturii slavone, a solidarității celor ce vorbeau sau foloseau limbile slave.

Conducătorii husiți, luptători împotriva clerului și a marilor feudali catolici, care susțineau cultura latină medievală, au încercat o apropiere de biserica ortodoxă, ducînd tratative cu patriarhia din Bizanț. Această încercare de unire se resimte și în Moldova. Pe baza ei, husiții din Moldova, care erau refugiați din Ungaria și din Transilvania, precum și din Polonia, au găsit în țara cîrmuită de Alexandru cel Bun o bună primire și o recunoaștere oficială.

Aceste precizări vor spori, credem, cunoștințele despre legăturile romînilor cu marea mișcare revoluționară din Boemia, în veacul al XV-lea.

ГУСИТСТВО И ЦЕРКОВНОСЛАВЯНСКАЯ КУЛЬТУРА В МОЛДАВИИ

(Резюме)

Из письма от 1431 года епископа из Бая (в Молдавии) можно заключить, что в этом княжестве проживали гуситы, возглавляемые неким Якобом, который как специалист по церковнославянскому языку был преподавателем в княжеской школе. Отсюда также можно сделать вывод о том, каким было отношение гуситов к литургии на церковнославянском языке и православной церкви. Гуситы выступили против литургии католической церкви на латинском языке в защиту литургии на народных языках. Иным было отношение к церковнославянскому языку. Якоб был пропагандистом церковнославянского языка, который в то время понимали чехи и другие славяне. Пражское руководство гуситским движением пыталось сблизиться с православной церковью, обратившись к константинопольской патриархии, а также прося разрешения на такое сближение у гуситов, проживающих в Молдавии. Молдавский господарь Александру Добрый поддерживал гуситов, прибывших в Молдавию, предоставив им, как и армянам и католикам, юридический статут. Известно, что этот князь был сторонником православной церкви в Молдавии. Он выступал за сотрудничество с гуситами.

Следовательно, проблема отношения гуситов к переводам на народный язык церковнославянских книг должна быть пересмотрена в свете этих данных.